

Nader onderzoek vleermuizen

Velmolenweg Uden

Arnhem, 11 oktober 2017

Colofon

Titel	: Nader onderzoek vleermuizen
Subtitel	: Velmolenweg Uden
Projectnummer	: 17.047
Datum	: 11 oktober 2017
Veldonderzoek	: R. Raaijmakers & F. van Delft
Auteur(s)	: R. Raaijmakers
Goedgekeurd door	: T. Kooij
Opdrachtgever	: Agel Adviseurs
Contactpersoon	: G. Spruijt

Bezoekadres	: Tivolilaan 205
Postbus	: 2
Postcode	: 6800 AA Arnhem
Telefoon	: 026-8454583

info@ekoza.nl
www.ekoza.nl

Ekoza is lid van het Netwerk Groene Bureaus: www.netwerkgroenebureaus.nl

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
1.1 Algemeen.....	4
1.2 Vleermuizen.....	4
2. Wettelijk kader	5
2.1 Soorten	5
3. Gebiedsbeschrijving	8
3.1 Gebiedsbeschrijving.....	8
3.2 Voorgenomen ingreep.....	10
4. Onderzoeksmethode	11
4.1 Vleermuizen.....	11
4.2 Veldonderzoek.....	11
4.3 Uitwerking en rapportage.....	12
5. Resultaten	13
5.1 Vleermuizen.....	13
5.1.1 Kraamseizoen vleermuizen	13
5.1.2 Paarseizoen vleermuizen.....	14
5.1.3 Effectbeoordeling.....	15
6. Conclusies en aanbevelingen	16
6.1 Soortbescherming	16
6.1.1 Vleermuizen.....	16
Bronnen	17
Literatuur	17
Websites	17

1. Inleiding

1.1 Algemeen

In het centrum van Uden ligt het voormalige bedrijventerrein van de beddenfabriek DICO. Op dit perceel van ongeveer 8 hectare groot, zullen 198 woningen gerealiseerd worden.

Deze planontwikkeling dient te worden getoetst aan de natuurwet- en regelgeving. Om inzichtelijk te krijgen of een ontheffing nodig is in het kader van de Wet natuurbescherming, is het noodzakelijk om te weten of er beschermde dieren en/of planten in of nabij het plangebied voorkomen.

Tijdens een vooronderzoek is geconcludeerd dat er mogelijk vleermuizen voorkomen of verblijven op het terrein. Vleermuizen, hun verblijfplaats, essentiële foerageergebieden en vliegroutes zijn beschermd binnen de Wet natuurbescherming. Mochten er vleermuizen binnen het plangebied voorkomen, die van de ingrepen nadelige effecten ondervinden, dan dient een ontheffing te worden aangevraagd.

Om de aanwezigheid van vleermuizen en daarvoor de functie van het plangebied vast te kunnen stellen, is nader onderzoek nodig. *AGEL adviseurs* is betrokken bij de ontwikkeling van het plan en heeft *Ekoza* gevraagd dit nader onderzoek uit te voeren.

Deze rapportage beschrijft de resultaten van dit onderzoek en geeft waar nodig aanbevelingen over het te nemen vervoltraject.

In hoofdstuk 2 staat het wettelijke kader uiteengezet, waaraan getoetst is. Hoofdstuk 3 geeft een beschrijving van het plangebied en de voorgenomen ingrepen. In hoofdstuk 4 wordt de onderzoeksmethode beschreven. In hoofdstuk 5 worden de resultaten van het onderzoek besproken. Ten slotte worden in hoofdstuk 6 de conclusies en aanbevelingen gegeven.

1.2 Vleermuizen

Vleermuizen leven gedurende het jaar in een netwerk van verschillende verblijfplaatsen. Zo kennen vleermuizen zomer-, kraam-, paar- en winterverblijfplaatsen.

Binnen de verschillende vleermuissoorten zijn er specifieke boom- en gebouwbewoners en soorten die zowel in gebouwen als in bomen kunnen verblijven.

De mannetjes en vrouwtjes vertrekken aan het einde van de zomer vanuit hun zomer- of kraamverblijven, naar speciale paarkwartieren, op deze plaatsen roepen de mannetjes luid om vrouwtjes aan te trekken.

Na de paring overwinteren vleermuizen gezamenlijk in gebouwen, bunkers, ijskelders, groeven of boomholtes. In het voorjaar, na de winterslaap, zoeken ze weer de zomer- of kraamverblijven op.

Vleermuizen keren meestal ieder jaar terug naar dezelfde verblijfplaatsen, die vele tientallen jaren achter elkaar in gebruik kunnen zijn. Vanuit hun verblijfplaatsen vliegen vleermuizen 's nachts naar diverse foerageergebieden, vaak via vaste vliegroutes.

2. Wettelijk kader

Vanaf 1 januari 2017 geldt de Wet natuurbescherming. Deze wet vervangt 3 wetten: de Natuurbeschermingswet 1998, de Boswet en de Flora- en faunawet.

De Wet natuurbescherming is gericht op de bescherming van:

- *Natura 2000-gebieden*
- *Soorten*
- *Houtopstanden*

Voor dit onderzoek wordt hier alleen de natuurwetgeving die betrekking heeft op de soortbescherming besproken.

2.1 Soorten

Onder de Wet natuurbescherming geldt, net als onder voormalige Flora- en faunawet, een zorgplicht voor alle in het wild levende dieren.

De Wet natuurbescherming kent drie beschermingsregimes:

- *soorten van de Vogelrichtlijn*
- *soorten van de Habitatrichtlijn*
- *andere soorten*

Vogelrichtlijnsoorten

Onder de soorten van de Vogelrichtlijn vallen alle van nature in Nederland in het wild levende vogels. Ingevolge artikel 3.1 is het verboden om:

1. *Opzettelijk vogels te doden of te vangen;*
2. *Opzettelijk vogelnesten, -rustplaatsen en -eieren te vernielen of te beschadigen of vogelnesten weg te nemen;*
3. *Eieren van vogels te rapen en deze onder zich te hebben;*
4. *Opzettelijk vogels te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.*

Habitatrichtlijnsoorten

Onder de soorten van de Habitatrichtlijn vallen soorten die genoemd zijn in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn, Bijlage I en II van het Verdrag van Bern en Bijlage II van het Verdrag van Bonn.

In de Bijlagen van de Verdragen van Bern en Bonn worden ook vogels genoemd.

Wat betreft habitatrichtlijnsoorten is het ingevolge artikel 3.5 verboden om:

1. *Opzettelijk dieren te doden of te vangen;*
2. *Opzettelijk dieren te verstoren;*
3. *Opzettelijk eieren van dieren te vernielen of te rapen;*
4. *Voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen;*
5. *Opzettelijk planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied te plukken, te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen*

Andere soorten

Onder het beschermingsregime *Andere soorten* vallen soorten waarvan er geen Europese verplichting tot bescherming is. Dit zijn soorten die vanuit nationaal belang extra bescherming behoeven. De beschermde status van soorten kan per provincie verschillen. Provincies hebben de bevoegdheid om bij provinciale verordening vrijstelling te verlenen voor nationaal beschermde soorten. Provincie Noord-Brabant heeft een eigen lijst samengesteld van vrijgestelde soorten.

Zorgplicht

Artikel 1.11 Wet natuurbescherming voorziet in een algemene verplichting voor een ieder om voldoende zorg te dragen voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Het betreft bovendien niet alleen dieren en planten van soorten waarvoor de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn specifieke beschermingsmaatregelen eisen, maar alle in het wild levende dieren en planten.

De zorgplicht is als een open norm geformuleerd in het eerste lid van artikel 1.11. In het tweede lid wordt de zorgplicht iets geconcretiseerd door te bepalen dat de zorgplicht in elk geval inhoudt dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:

- dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
- indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevegd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
- voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.

Voor de bescherming van dieren en planten van soorten waarvoor geen specifiek beschermingsregime geldt op grond van hoofdstuk 3, heeft de zorgplicht zelfstandig betekenis. Op grond van de zorgplichtbepaling moeten schadelijke handelingen in beginsel achterwege worden gelaten dan wel moeten maatregelen worden genomen om schadelijke gevolgen (zoveel mogelijk) te voorkomen.

Jaarrond beschermde nesten

Nesten van vogelsoorten van categorie 1 t/m 4 zijn jaarrond beschermd, de nesten van soorten in categorie 5 zijn beschermd als er onvoldoende alternatieven zijn.

Categorieën:

1. *Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.*
2. *Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.*

3. *Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.*
4. *Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.*
5. *Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.*

3. Gebiedsbeschrijving

3.1 Gebiedsbeschrijving

Het plangebied betreft een voormalig bedrijventerrein van beddenfabrikant DICO. Het terrein bevindt zich nabij het centrum van Uden en wordt ingeklemd tussen de Losplaats, Volkelseweg, Velmolenweg en de woonpercelen aan de Maastraat (zie figuur 1).

Het terrein is ongeveer 8 hectare groot. Op het terrein zullen 198 nieuwe woningen worden gebouwd. De meeste bedrijfsgebouwen zijn inmiddels gesaneerd en het terrein ligt grotendeels braak. Ter hoogte van Losplaats (nr. 5 – 11) is nog een kantoorgebouw met bijgebouwen en parkeerplaats in gebruik. Dit gebouw zal nog gesaneerd worden en behoort bij het plangebied.

Het braakliggend terrein is momenteel opengesteld als tijdelijke natuur. Aan de randen en verspreid over het terrein liggen houtwallen met diverse bomen en struiken (zie figuur 2). Het grootste deel van het terrein heeft echter een open karakter. Het is een opmerkelijk groot open terrein in een verder grotendeels bebouwde omgeving. Een indruk van het plangebied aan de hand van foto's is te zien in figuur 3.

Figuur 1. Ligging van het plangebied (rood) nabij het centrum van Uden Bron: www.openstreetmap.nl

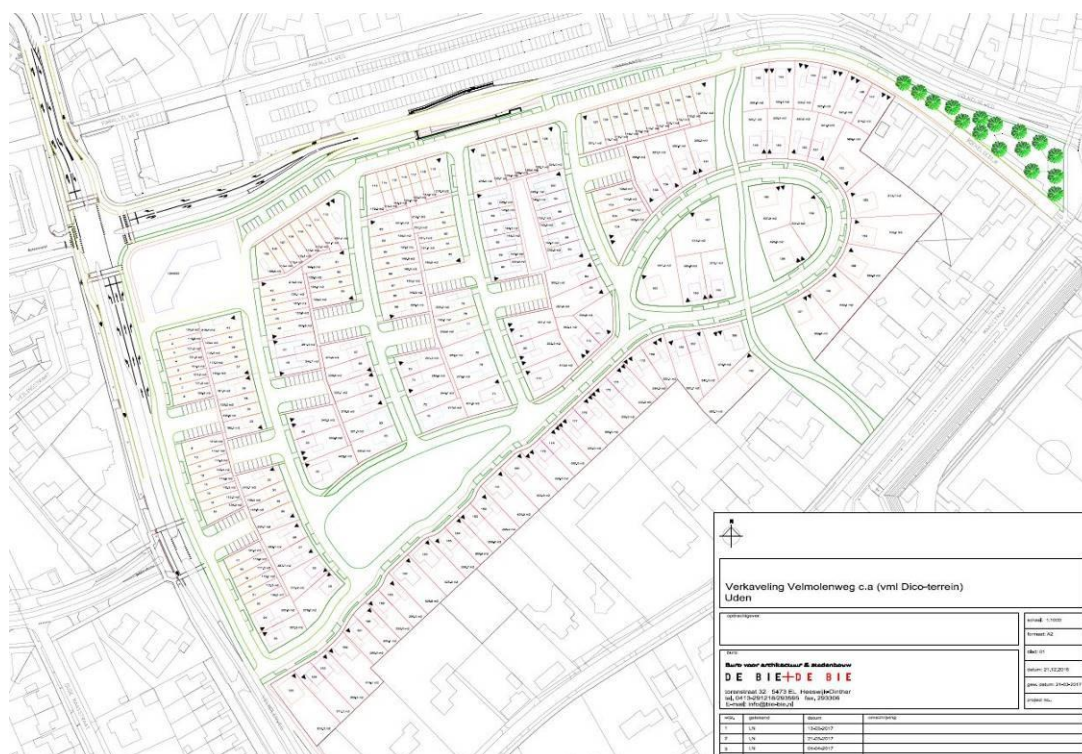
Figuur 2. Ligging van het plangebied (rood) in meer detail. (Bron: www.google.nl/maps).

Figuur 3. Een impressie van het plangebied aan de hand van foto's, rechtsonder het kantoorgebouw dat nu nog in gebruik is.

3.2 Voorgenomen ingreep

Na de sanering van de laatste gebouwen, zal het terrein bouwrijp gemaakt worden voor de realisatie van ongeveer 198 woningen. Het bestaande groen zal grotendeels verwijderd worden. Een indruk van de toekomstige situatie is te zien in figuur 4.

Figuur 4. Stedenbouwkundig ontwerp Velmolenweg ca. (Bron: De Bie Architectuur, Heeswijk Dinther).

4. Onderzoeksmethode

Het onderzoek heeft zich gericht op het vast te stellen of er vleermuizen voorkomen in het plangebied en indien dit het geval is, hoe deze gebruik maken van het plangebied.

Vervolgens is gekeken of de geplande werkzaamheden en ontwikkelingen een mogelijk negatief effect kunnen hebben op de hier voorkomende vleermuizen.

4.1 Vleermuizen

De gehanteerde onderzoeksmethode bestaat uit onderzoek met een batdetector, die zowel in de avond- als in de ochtenduren heeft plaatsgevonden. Het onderzoek is uitgevoerd volgens het Vleermuizenprotocol 2017 (NGB, 2017). De brancheorganisatie Netwerk Groene Bureaus (NGB) en de Zoogdierverseniging ontwikkelden in 2009, in overleg met de Dienst Landelijk Gebied (DLG) en de Gegevensautoriteit Natuur (GaN), het eerste protocol. Sindsdien wordt het protocol regelmatig geactualiseerd. De organisaties werken hiervoor samen in het zogenaamde Vleermuisvakberaad.

4.2 Veldonderzoek

Zowel in het kraam- als in het paarseizoen zijn controles uitgevoerd om te kijken of er verblijfplaatsen in gebouwen of bomen aanwezig zijn.

Er is driemaal in de kraamtijd (15 mei tot 15 juli) en tweemaal in de paartijd (15 augustus tot eind september) geïnventariseerd.

In de kraamtijd is het onderzoeksgebied één keer in de ochtend en één keer in de avond bezocht en heeft een tweede avondbezoek plaatsgevonden om eventuele verblijfplaatsen van 'laatvliegers' vast te kunnen stellen.

Het ochtendbezoek is belangrijk, omdat veel vleermuizen net voor zonsopkomst enige tijd kunnen 'zwermen' bij de ingang van een verblijfplaats. Dit aan- en wegvliegen, geeft een goede indicatie waar een verblijfplaats zich bevindt en een indruk van het aantal dieren, wat iets kan zeggen over het soort verblijfplaats. In de paartijd hebben nog twee avondbezoeken plaatsgevonden, waarbij vooral naar paarroepen van mannetjes is geluisterd. Tijdens alle veldbezoeken is gekeken naar het gebruik van het onderzoeksgebied als foerageergebied of vliegroute.

De drie bezoeken in de kraamtijd hebben met twee personen plaatsgevonden, omdat het onderzoeksgebied te groot was voor 1 persoon om gedurende 2 uur te overzien. In de paartijd is dit minder relevant omdat gedurende een langere periode geïnventariseerd kan worden.

Voor de inventarisaties is gebruik gemaakt van een batdetector met time-expansion (Pettersson D240x). Hiermee kunnen vertraagde opnames worden gemaakt zodat deze geanalyseerd kunnen worden in het programma Batsound. Met name voor de soorten van het geslacht *Myotis* is dit noodzakelijk om tot een zekere determinatie te komen.

De data en weersomstandigheden van de veldbezoeken zijn terug te vinden in tabel 1.

Tabel 1. Veldcondities tijdens het onderzoek naar vleermuizen.

Datum	Tijd	Weer	Wind
17 mei 2017	21.40u-23.40u	Bewolkt, 25 °C	3 ZO
20 juni 2017	3.20u- 5.20u	Half bewolkt, 18 °C	3 NNO
1 juli 2017	22.05u - 0.05u	Half bewolkt, 17 °C	2 W
21 augustus 2017	23.50u – 2.00u	Bewolkt, 15 °C	2 ZZW
12 september 2017	23.00u – 1.15u	Bewolkt, 12 °C	4 ZW

4.3 Uitwerking en rapportage

Binnen de Wet natuurbescherming wordt onderscheid gemaakt tussen gebiedsbescherming en soortenbescherming. In deze rapportage wordt alleen de soortbescherming behandeld.

Wet natuurbescherming (soortbescherming)

Onderzocht is of door de voorgenomen ingreep de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming aangaande soorten worden overtreden, er een ontheffing noodzakelijk is en of daaruit voortvloeiende verplichtingen in de vorm van mitigatie of compensatie noodzakelijk zijn.

Hierbij wordt onderscheid gemaakt in soorten die staan op de lijst van de *Vogel- of Habitatrichtlijn* of op de lijst van *Andere soorten*. Alle in Nederland voorkomende vleermuizen vallen onder de habitatrichtlijn Bijlage IV.

5. Resultaten

De geplande ontwikkelingen binnen het onderzoeksgebied kunnen effect hebben op beschermde soorten die vallen onder de soortenbescherming van de Wet natuurbescherming.

5.1 Vleermuizen

Vleermuizen verblijven door het jaar heen in verschillende verblijfplaatsen.

Zo hebben vleermuizen zomer-, kraam-, paar- en winterverblijfplaatsen. Vanuit deze verblijfplaatsen vliegen vleermuizen naar diverse foerageergebieden, vaak via vaste vliegroutes.

Dit onderzoek is erop gericht om de mogelijke aanwezigheid van vleermuizen binnen het plangebied vast te stellen en te bepalen welke functie het plangebied mogelijk vervult binnen hun leefgebied. Vervolgens is gekeken wat de effecten van de geplande ontwikkelingen hierop zijn en welke consequenties dit heeft met het oog op de wetgeving.

Vleermuizen zijn Europees beschermd via Bijlage IV van de Habitatrichtlijnen. Deze bescherming is nationaal gewaarborgd in de Wet natuurbescherming. Alle vleermuizen in Nederland, hun verblijfplaatsen, essentiële foerageergebieden en vliegroutes zijn beschermd binnen deze wet.

5.1.1 Kraamseizoen vleermuizen

Tijdens het eerste avondbezoek (17 mei) zijn verschillende gewone dwergvleermuizen en een keer een laatvlieger foeragerend waargenomen. De foerageeractiviteit concentreerde zich rondom de houtwallen die op het terrein liggen (zie figuur 5). Er zijn die avond geen in- of uitvliegende vleermuizen waargenomen.

Tijdens de ochtendronde (20 juni) waren opnieuw diverse foeragerende gewone dwergvleermuizen te horen en te zien. De laatvlieger werd niet meer waargenomen. Tegen de ochtend 4.45 was er veel activiteit rondom het kantoorgebouw aan de Losplaats 5-11. Even later werd hier duidelijk zwermgedrag waargenomen van 4 tot 6 invliegende gewone dwergvleermuizen. De overkapping van het gebouw bestaat uit verschillende betonelementen waar een open (dilatatie)voeg tussen zit, dit is ideaal voor gewone dwergvleermuizen om tussen te kruipen (zie figuur 6).

Volgens het vleermuisprotocol dient voor het uitsluiten van een verblijfplaats laatvlieger, minimaal twee avondbezoeken in de kraamperiode plaats te vinden. Daartoe heeft een tweede avondbezoek (1 juli) plaatsgevonden, hierbij zijn behalve de foeragerende gewone dwergvleermuizen op de in figuur 5 aangegeven plaatsen, geen andere vleermuissoorten meer waargenomen.

5.1.2 Paarseizoen vleermuizen

Tijdens het eerste bezoek in de paartijd (21 augustus) werden opnieuw foeragerende gewone dwergen gehoord. Even na middernacht was tweemaal kort een paarroep van een mannetje gewone dwergvleermuis te horen ter hoogte van Losplaats 5-11, deze waren nog vrij zacht dus dit konden ook sociale roepen zijn.

Tijdens het tweede bezoek in de paartijd (12 september) werden ter hoogte van het kantoorpand aan de Losplaats echter hele duidelijke paarroepen van mannetjes gewone dwergvleermuizen gehoord. Bij een van de (andere) voegen tussen de betonelementen waren nu ook herhaalde invliegbewegingen te zien. Het aantal exemplaren wat rondvlog werd geschat op 5 exemplaren.

Verwacht wordt dat de verschillende voegen van de overkapping afwisselend als verblijfplaats worden gebruikt. Aan de noordoostzijde van het terrein werd ook nog een paarroep gehoord maar deze bevond zich buiten het plangebied. De foerageeractiviteit was deze avond met name bij het kantoorgebouw en aan de zuidoostkant van het terrein te horen.

Een overzicht van de locaties van de verschillende vleermuisactiviteiten in het plangebied is te zien in figuur 5.

Figuur 5. De waarnemingen van vleermuizen in plangebied: geel = foeragerende gewone dwergvleermuizen, blauw = foeragerende laatvlieger, oranje= (paar)verblijfplaatsen gewone dwergvleermuis, paars = mogelijk paarverblijf gewone dwergvleermuis, maar buiten plangebied. (bron foto: <http://www.bing.com/maps>).

Figuur 6. Verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis binnen het plangebied waar, bij het ochtendbezoek kraamperiode en tweede avondbezoek paarperiode, zwermgedrag was te zien.

5.1.3 Effectbeoordeling

verblijfplaatsen

Binnen het plangebied is een verblijfplaats van gewone dwergvleermuizen aangetroffen (zie figuur 6). De verblijfplaats(en) bevinden zich in de voegen tussen de betonelementen van de overkapping van een kantoorgebouw aan de losplaats 5-11. Deze verblijfplaatsen worden door een geschat aantal van ongeveer 4 tot 6 vleermuizen afwisselend gebruikt als zomerverblijfplaats en in de paarperiode als paarverblijfplaats.

Verblijfplaatsen van vleermuizen zijn beschermd in het kader van de Wet natuurbescherming. Geplande werkzaamheden (sloop) hebben een negatief effect op de functionaliteit van deze verblijfplaatsen, daarmee wordt de Wet natuurbescherming overtreden. Er dient voor deze verblijfplaatsen een ontheffing aangevraagd te worden en een projectplan opgesteld te worden voor de voorgenomen ingreep binnen het plangebied.

foerageergebied

Het plangebied wordt gebruikt als foerageergebied, met name rondom de houtwal en bomen die verspreid over het terrein staan. In het plangebied zijn meerdere gewone dwergvleermuizen en een laatvlieger foeragerend waargenomen. Het plangebied ligt vlakbij het centrum van Uden. Dit centrum wordt omgeven door woonwijken met grote tuinen en veel openbaar groen. De aangetroffen soorten zijn soorten die zich over het algemeen goed kunnen handhaven in een stedelijke omgeving. Verwacht wordt dat zij eenvoudig nieuwe foeragemogelijkheden in de omgeving weten te benutten, en dat het plangebied daarom geen essentieel foerageergebied vormt.

vliegroute

De groenstructuren binnen het plangebied fungeren nu niet als essentiële vliegroute in de zin van een lijnvormig element in het landschap, omdat ze onderdeel uitmaken van een groter foerageergebied. Laatvliegers en gewone dwergvleermuizen kunnen ook in de open ruimte foerageren en hun weg vinden. Desalniettemin is het raadzaam enige geleiding van (groene) lijnvormige elementen te vormen of oude structuren zoveel als mogelijk in de planvorming te integreren.

6. Conclusies en aanbevelingen

Aan de hand van de resultaten uit dit onderzoek kan de volgende conclusie worden getrokken en zullen aanbevelingen worden gegeven voor de te nemen vervolgstappen.

6.1 Soortbescherming

De Wet natuurbescherming is onder andere gericht op het duurzaam in stand houden van soorten in hun natuurlijk leefgebied. Niet alleen de instandhouding van verblijfplaatsen van beschermde soorten is hierbij van belang, maar ook de instandhouding van hun leefgebied. Te allen tijde dient men de zorgplicht in acht te nemen. De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, beschermd of niet en onafhankelijk van een ontheffing die is verleend.

6.1.1 Vleermuizen

Er bevinden zich (paar)verblijfplaatsen van gewone vleermuizen in het plangebied. Deze verblijfplaatsen zitten in het kantoorgebouw aan de Losplaats 5-11 te Uden. Daarnaast wordt er door gewone dwergvleermuizen en soms en laatvlieger gevoerageerd binnen het plangebied. Het plangebied is geen essentieel foerageergebied, er is nog voldoende alternatief foerageergelegenheid in de omgeving aanwezig. Het plangebied is geen onderdeel van vliegroute vanuit de omgeving.

Bij een deel van de voorgenomen ingreep, sloop van het kantoorgebouw aan de Losplaats 5-11, ontstaat een negatief effect op de in het plangebied verblijvende vleermuizen. Daarmee wordt de Wet natuurbescherming overtreden. Er dient een ontheffing aangevraagd te worden bij de provincie Noord-Brabant

Ter voorkoming van het overtreden van de Wet natuurbescherming dient ruim voor de uitvoering van de ingreep, een projectplan opgesteld te worden en dienen mitigerende en compenserende maatregelen genomen te worden.

Deze maatregelen bestaan hoofdzakelijk uit het aanbieden van alternatieve verblijfplaatsen. Dit mogen gedurende de werkzaamheden nog tijdelijke verblijfplaatsen zijn, maar deze zullen uiteindelijk duurzaam opgenomen dienen te worden in (de omgeving van) het plangebied. Aangezien het paarverblijfplaatsen betreft, dient een gewenningsperiode aangehouden te worden van minimaal 6 maanden voor aanvang van de paarperiode (15 augustus tot 1 oktober). Er kan dan pas na deze paarperiode (2018) met betreffende deel van de geplande werkzaamheden (sloop) aangevangen worden. Details over deze te nemen maatregelen staan beschreven in het "Kennisdokument gewone dwergvleermuis" (BIJ12,2017) en maken onderdeel uit van het nog op te stellen projectplan.

Bronnen

Literatuur

- BIJ12, juli 2017. Kennisdocument Gewone dwergvleermuis, versie 1.0
- Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Kanters & J.C. Buys 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Natuur van Nederland 12: 1-432.
- Dietz, C., Helversen, O., Nill, D., 2011. Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika (vertaling uit het Duits). De Fontein/Tirion Uitgevers BV, Utrecht.
- Kapteyn, K. 1995. Vleermuizen in het landschap. Over hun ecologie, gedrag en verspreiding. Schuyt & Co, Haarlem.
- Limpens, H., e.a. 1997. Atlas van de Nederlandse Vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. KNNV Uitgeverij. Tweede druk. ISBN 90 5011 0916.
- Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging en Gegevensautoriteit Natuur, Vleermuisprotocol 2017,

Websites

- www.rijksoverheid.nl
- www.google.nl/maps
- www.bing.com/maps